

Projekt

z dnia 24.10.2024

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ WAŁBRZYCHA**

z dnia 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Miasta Wałbrzycha na lata
2025 - 2027**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. 2024 r. poz. 1465) oraz art.35a ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2024 r. poz. 44 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Miasta Wałbrzycha na lata 2025-2027, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Wałbrzycha.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Wałbrzychu

Przewodniczący Rady Miejskiej Wałbrzycha

Krzysztof Kalinowski

Załącznik
do Uchwały nr
Rady Miejskiej Wałbrzycha
z dnia r.

WAŁBRZYCH

**Program Działań Na Rzecz
Osób Niepełnosprawnych
Miasta Wałbrzycha
na lata 2025 - 2027**

Wałbrzych, październik 2024 r.

Spis treści

1. Wstęp	3
2.Charakterystyka środowiska osób z niepełnosprawnością	3
3. Dane liczbowe dotyczące osób z niepełnosprawnością w mieście Wałbrzych	5
4. Analiza SWOT	9
5. Działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami	11
5.1. Rehabilitacja Zawodowa	11
5.1.1. Warsztaty Terapii Zajęciowej	12
5.1.2. Zakład Aktywności Zawodowej.....	13
5.2. Rehabilitacja Społeczna.....	14
6. Usługi opiekuńcze	15
7 . Programy na rzecz osób z niepełnosprawnością realizowane w gminie Wałbrzych .16	
7.1. Program Aktywny Samorząd	16
7.2 System Obsługi Wsparcia (SOW).....	17
7.3. Program wyrównywania różnic między regionami.....	18
7.5 Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością.....	19
7.6. Opieka Wytchnieniowa.....	21
7.7. Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi.	22
7.8. Program „Hipoterapia”	22
7.9. Program Rehabilitacja Ruchowa.	23
7.10. Program „Integracja Sensoryczna”.	23
7.11. Program „Transport bez barier”.	23
7.12. Kampania informacyjno – edukacyjna pn. „Niebieska koperta” miejsca parkingowe dla osoby z niepełnosprawnością.....	24
7.13. Program Wałbrzyskie integracyjne zajęcia pn. „Poznaj nas”.....	24
7.14. Projekt „Poprawa dostępności dla osób z niepełnosprawnością słuchową i niedosłyszących oraz z niepełnosprawnością wzrokową w gminnych obiektach użyteczności publicznej w Wałbrzychu”	24
7.15.Wsparcie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnością	25
8. Powiatowa społeczna rada ds. osób z niepełnosprawnościami	25
9. Domy Pomocy Społecznej i ośrodki wsparcia	26
10.Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnością	28
11. Cele programu działań na rzecz osób z niepełnosprawnością	29
12. Realizatorzy i partnerzy programu	31
13. Źródła finansowania programu	31
14. Monitoring i ewaluacja realizacji programu	31

1. Wstęp.

Działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami są zadaniem ogólnospołecznym oraz ważnym elementem polityki państwa, która jest skierowana na minimalizowanie skutków niepełnosprawności oraz zaspokajanie potrzeb osób niepełnosprawnych we wszystkich obszarach życia.

Osoby z niepełnosprawnością są jedną z grup społecznych znajdujących się w centrum zainteresowania polityki społecznej, realizowanej na poziomie centralnym i lokalnym. Wynika to z trudnego położenia tej grupy, nie tylko pod względem ekonomicznym, ale także pod względem możliwości pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, a tym samym realizacji ich praw. Brak odpowiednich rozwiązań i adekwatnego wsparcia przekłada się na brak możliwości włączenia społecznego. Należy zwrócić uwagę, że do osób niepełnosprawnych zaliczane są osoby o różnych rodzajach niepełnosprawności, wymagające zatem różnych instrumentów wsparcia.

Wczesne rozpoznawanie i zdiagnozowanie potrzeb osób z niepełnosprawnościami, a także podejmowanie działań mających na celu wyeliminowanie przeszkód utrudniających osobom z niepełnosprawnością aktywny udział w życiu społecznym zapobiega marginalizowaniu i wykluczeniu społecznemu tej grupy osób.

Program działań ma ułatwić prowadzenie aktywnej lokalnej polityki społecznej wobec osób z niepełnosprawnościami, wspierać i umacniać ich prawa, eliminować wszelkie przejawy dyskryminacji. Generalną zasadą jest integracja osób z niepełnosprawnościami w środowisku lokalnym oraz likwidowanie wszelkich barier psychologicznych, społecznych i fizycznych, które mogą je dyskryminować. W działaniach lokalnych ważna jest opieka socjalna i bytowa nad osobą z niepełnosprawnością, pomoc i doradztwo w zakresie przysługujących uprawnień i wszelkich dostępnych form pomocy.

Istotą opracowania tego programu jest uznanie prawa osób z niepełnosprawnościami do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz do możliwości korzystania z praw i obowiązków ustanowionych dla wszystkich obywateli, bez względu na rodzaj niepełnosprawności, jej przyczynę oraz stopień.

„Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnością Miasta Wałbrzycha na lata 2025-2027” stanowi kontynuację kierunków jakie zostały wytyczone w „Programie Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Miasta Wałbrzycha na lata 2022 - 2024” .

2. Charakterystyka środowiska osób z niepełnosprawnością.

Osoby z niepełnosprawnością to grupa wewnętrznie bardzo zróżnicowana pod wieloma względami, m.in.: stopnia i rodzaju niepełnosprawności, wykształcenia, wieku, miejsca zamieszkania, cech demograficznych i społecznych oraz sytuacji na rynku pracy. Takie zróżnicowanie rodzi konieczność indywidualizacji form pomocy. Często osoby z niepełnosprawnością posiadają niższe wykształcenie oraz przejawiają małą aktywność zawodową, co kieruje je w stronę ubóstwa i może prowadzić do wykluczenia społecznego. Prowadzenie działań skierowanych do osób z niepełnosprawnością wpływa na zwiększenie ich

aktywności. Działania te zarówno z zakresu rehabilitacji społecznej jak i zawodowej oraz zmian mentalnych i postrzegania samych siebie, zdecydowanie wpływają na poprawę ich funkcjonowania w społeczeństwie. Osoby z niepełnosprawnością, jak też ich rodziny, stanowią część lokalnej społeczności, wymagają zatem tworzenia odpowiednich warunków do aktywnego życia. Jednakże pełne uczestniczenie osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym natrafia na wiele barier czyli trudności zewnętrznych. Kluczowe bariery to:

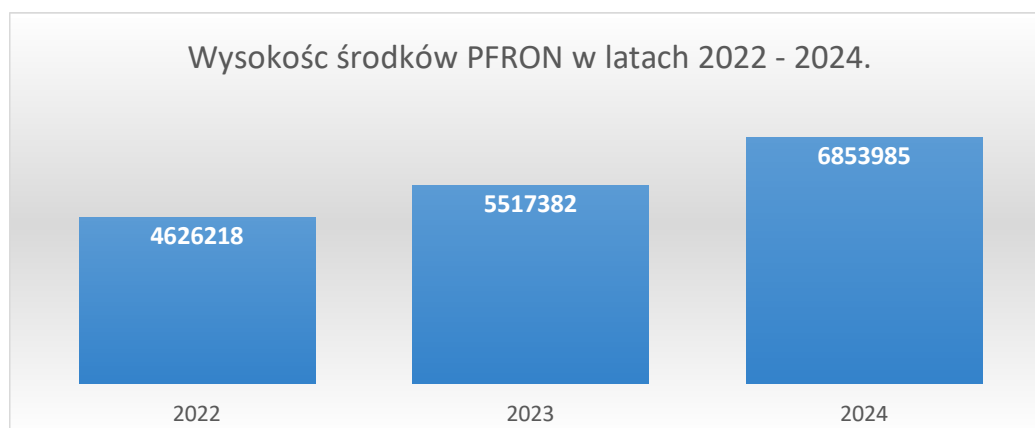
- **Bariery psychologiczne** – dotyczą osoby z niepełnosprawnością, opóźniają proces integracji ze środowiskiem i podjęcie rehabilitacji oraz blokują podejmowanie działań życia codziennego.
- **Bariery społeczne** – dotyczą otoczenia, które często wykazuje negatywne reakcje, brak akceptacji, zrozumienia, niechęć, wrogość, prowadzące do izolacji osoby z niepełnosprawnością, samotności i lęków. Zmiana mentalności społeczeństwa wymaga długotrwałego procesu w celu przełamywania wszelkich stereotypów.
- **Bariery prawne** – dotyczą m.in. zbyt długiego procesu przyznawania grupy inwalidzkiej lub zatrudniania osób z niepełnosprawnością.
- **Bariery architektoniczne i urbanistyczne** – to wszelkie bariery utrudniające poruszanie się w mieszkaniu, w najbliższym otoczeniu, budynkach publicznych i mieście. W dalszym ciągu problemem w mieście są bariery architektoniczne i trudności w dostosowaniu mieszkań prywatnych, budynków użyteczności publicznej oraz przestrzeni miejskich (np. parki, sklepy, chodniki, itp.).
- **Bariery transportowe** – wynikające z braku dostosowania niektórych środków transportu do różnych rodzajów niepełnosprawności.
- **Bariery komunikacyjne** – występujące często, dotyczy sytuacji, w której osoby z niepełnosprawnością nie są w stanie porozumieć się w sposób powszechny.
- **Bariera dostępności do pełnej informacji** - dotyczy udrożnienia i ujednoczenia kanałów komunikacyjnych, upowszechniających kompleksowe informacje o ofercie wsparcia środowiskowego, społecznego, edukacyjnego, leczniczego, zawodowego o świadczonych usługach oraz innych formach pomocy.
- **Brak dostępności do pełnej rehabilitacji** – dotyczy ograniczeń fizycznych oraz utrudniony dostęp do rehabilitacji i zajęć fizjoterapeutycznych adekwatnych do ich potrzeb i możliwości.

Biorąc pod uwagę w/w trudności niezaprzeczalnym staje się konieczność podejmowania przez instytucje realizujące zadania na rzecz osób z niepełnosprawnościami i organizacje pozarządowe różnorodnych działań i wysiłków, zmierzających do rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami oraz eliminowania barier ograniczających bądź utrudniających ich funkcjonowanie w społeczeństwie. Prowadzenie działań skierowanych do tych osób i ich rodzin jest niezbędnym warunkiem wspomagającym zwiększenie aktywności tej części społeczności

3. Dane liczbowe dotyczące osób z niepełnosprawnością w mieście Wałbrzych.

Dane wykorzystane do opracowania Programu zostały uzyskane ze sprawozdań Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałbrzychu, Powiatowego Urzędu Pracy w Wałbrzychu, Warsztatów Terapii Zajęciowej, organizacji pozarządowych. Zadania Miasta Wałbrzych – Gminy na prawach powiatu z zakresu rehabilitacji zawodowej są realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Wałbrzychu. Natomiast zadania Gminy dotyczące rehabilitacji społecznej są realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu. Obydwa podmioty są jednostkami realizującymi obowiązki ustawowe odpowiednio w obszarach rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałaniu bezrobociu i aktywizacji lokalnego rynku pracy określone w art. 35a ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Na realizację tych zadań Gmina otrzymuje środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

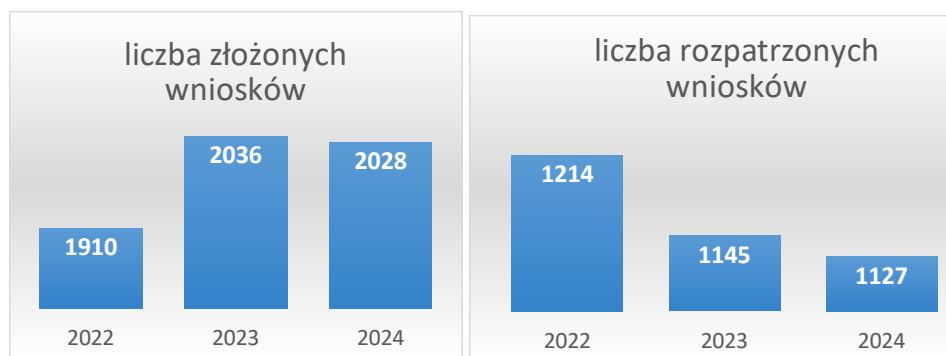
Środki PFRON przekazane miastu na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej w latach 2022 – 2024 przedstawiają się następująco:

Zadania na które przeznacza się środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych		2022	2023	2024
1.	Środki finansowe z PFRON przyznane dla Miasta Wałbrzycha	4 626 218,00	5 517 382,00	6 853 985,00
1.	Zobowiązania dotyczące dofinansowania działania warsztatów terapii zajęciowej – art. 35 a ust 1 pkt. 8 (90% kosztów działalności WTZ – dofinansowanie z PFRON)	2 252 952,00	2 654 640,00	3 201 120,00
2.	Udzielanie osobom niepełnosprawnym środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej – art.12 a	36 937,40	0,00	100 000,00
3.	Dofinansowanie do wysokości 50% oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie działalności gospodarczej – art.13 ust.1	0,00	0,00	10 000,00
4.	Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych – art. 35a ust 1 pkt. 7 lit. a	460 591,00	761 588,00	1 500 000,00
5.	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych – art. 35a ust 1 pkt.7 lit.b	80 101,00	79 269,00	100 000,00
6.	Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych – art. 35a ust 1 pkt.7 lit. D	642 949,00	634 804,00	700 000,00
7.	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne oraz środki pomocnicze – art. 35a ust 1 pkt. c	1 152 687,60	1 387 081	1 242 865,00

Tabela 1 . Wysokość środków PFRON w latach 2022 – 2024.

Z przedstawionych danych wynika, że środki otrzymywane z PFRON znacząco wzrastają każdego roku. W 2022 roku Miasto Wałbrzych otrzymało najmniejszą ilość środków w stosunku do lat kolejnych, pomimo tego rozpatrzono pozytywnie 63% złożonych wniosków co wynika z mniejszej ilości osób z niepełnosprawnością ubiegających się o wsparcie. W 2023 roku pomimo zwiększonych środków z PFRON dofinansowanie przyznano tylko dla 56 % osób. Największy wzrost środków obserwuje się w 2024 roku, w którym Miasto Wałbrzych otrzymało wyższą o blisko 1 336 603,00 tys. zł dotację ze środków PFRON, środki te przeznaczone są na zobowiązania dotyczące kosztów utrzymania i finansowania Warsztatów Terapii Zajęciowej. Do końca września 2024 roku dofinansowania przyznano dla 55 % wnioskodawców, jest to najniższy procent w stosunku do lat poprzednich. Wynika to ze zwiększonych limitów NFZ wypłacanych na dofinansowania przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych tym samym wysokość dofinansowanie ze środków PFRON znacząco wzrasta, a to z kolei powoduje przyznanie dofinansowania dla mniejszej ilości osób.

Poniższa tabela przedstawia liczbę złożonych wniosków przez osoby z niepełnosprawnością na poszczególne zadania z zakresu rehabilitacji społecznej. Można zaobserwować tendencję wzrostową na poszczególnych zadaniach w stosunku do roku 2022. Jest to związane z większą świadomością osób z niepełnosprawnością oraz licznymi spotkaniami dotyczącymi możliwości wsparcia w zakresie rehabilitacji społecznej organizowanymi przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu.

W przypadku turnusów rehabilitacyjnych liczba osób ubiegających się o wsparcie jest znacząco większa w stosunku do roku 2022 i zbliżona do roku 2023, wiąże się to przede wszystkim z koniecznością rehabilitacji przez duży odsetek osób z niepełnosprawnością i brakiem możliwości skorzystania z niej w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia. Wyjazd na turnus jest szansą na uzyskanie potrzebnej rehabilitacji, a także szansą na odpoczynek i integrację.

Nazwa zadania	Ilość osób ubiegających się o dofinansowanie		
	2022	2023	2024(stan na dzień 30.09.2024)
Turnusy rehabilitacyjne	848	988	1042
Sprzęt rehabilitacyjny	13	26	22
Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	847	816	749
Barьеры architektoniczne, techniczne i w komunikowaniu się	150	197	206
Dofinansowanie do sportu rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	9	8	9
Razem	1867	2035	2028

Tabela 2. Ilość osób ubiegających się o dofinansowanie z państwowego Funduszu Rehabilitacji osób Niepełnosprawnych w latach 2025–2027 do zadań z zakresu rehabilitacji społecznej.

Liczba przyznanych dofinansowań zwiększa się, co związane jest z większą ilością środków z PFRON. Pozwala to zaplanować w budżecie większą pulę środków na dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych a także dostosowywanie kryteriów przyznawania dofinansowania do ilości posiadanych środków, w taki sposób aby przyznać dofinansowania jak największej liczbie osób z niepełnosprawnością.

W przypadku zadania dotyczącego dofinansowania do przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych liczba osób ubiegających się o wsparcie nieznacznie spada, wnioskodawcami najczęściej są osoby w podeszłym wieku, przewlekle chore, które od lat korzystają ze wsparcia ze środków PFRON. Zmniejszająca się liczba wnioskodawców na przestrzeni lat wynika przede wszystkim ze zgonów stałych wnioskodawców. Największa ilość pozytywnie rozpatrzonych wniosków przypada na rok 2023, na 813 złożonych wniosków dofinansowanie otrzymało 789 osób, tylko 24 wnioski zostały rozpatrzone negatywnie ze względu na niespełnianie wymagań formalnych lub niedostarczenie dokumentów rozliczeniowych.

Dofinansowanie do likwidacji barier cieszyło się największym zainteresowaniem w 2024 roku, 206 osób wnioskowało o przyznanie dofinansowania w ramach tego zadania, to o 56 więcej wnioskodawców niż w 2022 roku. Rosnąca ilość wnioskodawców spowodowana jest prowadzonymi przez pracowników Działu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałbrzychu cyklicznymi spotkaniami informacyjnymi z seniorami i osobami z niepełnosprawnościami dotyczącymi możliwości korzystania ze wsparcia w ramach środków PFRON oraz współpracą w zakresie rozpowszechniania informacji z lokalnymi instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi.

W 2023 roku zwiększyła się ilość wnioskodawców starających się o pomoc w ramach dofinansowania do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny. W ramach tego zadania o dofinansowanie ubiegały się również instytucje zajmujące się na co dzień rehabilitacją osób z niepełnosprawnością, które otrzymały dofinansowanie do sprzętów rehabilitacyjnych usprawniających ich pracę i pozytywnie wpływających na proces rehabilitacji podopiecznych.

Nazwa zadania	Ilość osób objętych dofinansowaniem		
	2022	2023	2024 (stan na dzień 30.09.2024)
Turnusy rehabilitacyjne	289	432	614
Sprzęt rehabilitacyjny	13	18	15
Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	811	789	427
Bariery architektoniczne, techniczne i w komunikowaniu się	92	113	62
Dofinansowanie do sportu rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	9	8	9
Razem	1214	1360	1127

Tabela 3. Ilość przyznanych dofinansowań do zadań z zakresu rehabilitacji społecznej w latach 2025– 2027.

Poniższa tabela przedstawia realizację programu „Aktywny Samorząd”, ilość złożonych wniosków oraz wysokość wypłaconych środków w latach 2022-2024.

Rok	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych dofinansowaniem	Kwota dofinansowania
2022	82	410 084,00
2023	66	479 287,31
2024(stan na dzień 15.10.2024)	68	389 172,08

Tabela 4. Realizacja programu „Aktywny Samorząd” w latach 2022 – 2024.

Program Aktywny Samorząd wychodząc naprzeciw potrzebom osób z niepełnosprawnościami wprowadza nowe zadania i ulepsza już te istniejące. Jedną z ważniejszych zmian to podniesienie limitów kwot dofinansowania w 2023 roku oraz wprowadzenie w 2024 roku zadania dotyczącego dopłat do prądu dla osób korzystających z respiratora lub koncentratora tlenu w miejscu zamieszkania.

Rehabilitacja zawodowa w Mieście Wałbrzych realizowana jest przez Powiatowy Urząd Pracy. W latach 2022 – 2024. Przedstawione dane pokazują, że zainteresowanie pozyskaniem

środków z PFRON przez osoby z niepełnosprawnością na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej nie cieszy się dużym zainteresowaniem. Wynika to ze strachu przed otwarciem własnego biznesu a także z zawłej procedury ubiegania się o wsparcie.

Zadanie	2022		2023		2024	
	Liczba osób	Kwota	Liczba osób	Kwota	Liczba osób	kwota
Dofinansowanie rozpoczęcia działalności gospodarczej	1	36 937,40	0	0	2	90 484,00

Tabela 5. Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej przez Powiatowy Urząd Pracy w Wałbrzychu w latach 2022 - 2024.

4. Analiza SWOT.

Analiza SWOT pokazuje obecny stan działań prowadzonych na rzecz osób niepełnosprawnych w Gminie Wałbrzych. Analiza słabych i mocnych stron uwidacznia wpływ czynników zależnych od podmiotów realizujących zadania na rzecz osób z niepełnosprawnością, w tym MOPS, na stan obecnie prowadzonych działań. Część czynników wpływających na działania ma charakter obiektywny i z poziomu Gminy nie można mieć na nie bezpośredniego wpływu

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • profesjonalne przygotowanie kadry pomocowej w udzielaniu wsparcia osobom starszym (Korpus Wsparcia Seniora, wolontariat, pomoc zakupowa, wsparcie psychologa, opaski dla seniora, pomoc sąsiedzka itp.), • podejmowanie działań zmierzających do wzrostu świadomości społecznej w zakresie problematyki osób niepełnosprawnych, • realizacja zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych ze środków PFRON, • realizacja programu Aktywny Samorząd, • realizacja programu Wyrównywania różnic między regionami, • realizacja programu Samodzielność Aktywność Mobilność- Dostępne Mieszkanie, Mieszkanie dla absolwenta, • funkcjonowanie szkoły specjalnej i integracyjnej dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami, • działalność Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób niepełnosprawnych intelektualnie, 	<ul style="list-style-type: none"> • bariery architektoniczne, • ograniczone środki finansowe na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej wszystkich zainteresowanych osób niepełnosprawnych, • utrudniony dostęp do placówek zdrowia publicznego, • niższy poziom życia osób z niepełnosprawnościami, • niewystarczająca liczba wolontariuszy, • niewystarczająca liczba miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami, • stereotypy i niski poziom tolerancji w stosunku do osób z niepełnosprawnościami, • brak dostosowanego transportu dla osób z niepełnosprawnościami, • niewystarczająca ilość środków przeznaczonych na realizację usług asystenckich i opieki wytchnieniowej, • ograniczony dostęp do rehabilitacji.

<ul style="list-style-type: none"> • działalność trzech Warsztatów Terapii Zajęciowej dla 95 osób z niepełnosprawnością, • mieszkania chronione dla osób z niepełnosprawnościami w Centrum Wsparcia Socjalnego, • działalność dwóch Zakładów Aktywności Zawodowej „Nadzieja” i „Victoria”, • doświadczona i dobrze wykwalifikowana kadra podmiotów realizujących zadania na rzecz osób niepełnosprawnych, • realizacja usług asystenta osobistego dla osoby z niepełnosprawnością, • realizacja opieki wytchnieniowej dla opiekuna zajmującego się na co dzień osobą z niepełnosprawnością, • wsparcie w postaci usług opiekuńczych, sąsiedzkich i specjalistycznych, • całodobowe domy pomocy społecznej, dzienne domy pobytu, • działalność Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych, • działalność infolinii i punktu wsparcia dla osób z niepełnosprawnością, • działalność Powiatowego Urzędu Pracy w Wałbrzychu na rzecz promocji zatrudniania osób niepełnosprawnych, • działalność organizacji pozarządowych na rzecz osób z niepełnosprawnością. 	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • współpraca gminy z organizacjami pozarządowymi, • likwidowanie barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych oraz w budynkach użyteczności publicznej, • pozyskiwanie środków unijnych, • wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych, • kampanie społeczne i działania edukacyjne przełamujące stereotypy na temat osób niepełnosprawnych, • podnoszenie kwalifikacji przez kadrę realizującą zadania na rzecz osób niepełnosprawnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak edukacji o rozumieniu potrzeb osób niepełnosprawnych i schorowanych, • pogorszenie się stanu zdrowia społeczeństwa, • wzrost liczby osób starszych, • marginalizacja spowodowana długotrwałą chorobą lub niepełnosprawnością, • wzrost liczby osób z niepełnosprawnościami, • brak możliwości swobodnego przemieszczania się przez osoby z niepełnosprawnościami, • zła sytuacja finansowa gospodarstw domowych osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin, • wzrastające zapotrzebowanie na lokalne usługi społeczne.

5. Działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Osoby z niepełnosprawnością poza problemami zdrowotnymi, zwykle borykają się z ograniczeniami w funkcjonowaniu na płaszczyźnie społecznej, zawodowej i ekonomicznej. W celu poprawy ich sytuacji życiowej powoływane są instytucje, których celem jest rehabilitacja, wspieranie aktywności i pomoc materialna, jak też podejmowane są działania pozainstytucjonalne, w głównej mierze realizowane w obrębie grup samopomocowych.

Działania instytucjonalne podejmowane na rzecz osób niepełnosprawnych mają charakter długofalowy i wielopłaszczyznowy, polegają na redukcji barier fizycznych, ale przede wszystkim powinny prowadzić do likwidacji barier społecznych, na które napotykają się osoby z niepełnosprawnościami.

5.1. Rehabilitacja Zawodowa.

Osoba niepełnosprawna może być zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako:

- **bezrobotny** – to osoba, która posiada ustaloną niepełnosprawność, jednak nie jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.
- **poszukujący pracy** – to osoba, która oprócz ustalonej niepełnosprawności jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.

Osoba z orzeczonym stopniem o niepełnosprawności, która jest zdolna do podjęcia zatrudnienia w co najmniej połowie wymiaru czasu pracy, posiadająca status „bezrobotnego” może skorzystać ze wszystkich usług urzędu pracy i instrumentów przewidzianych dla osoby bezrobotnej. Ponadto osoba niepełnosprawna zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy jako poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu może korzystać z następujących usług lub instrumentów:

- **szkoleń** - szkolenia dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy są formą aktywizacji zawodowej finansowaną przez urzędy pracy, prowadzoną w formie kursu. Uczestnik szkolenia otrzymuje co miesiąc stypendium równe 120% zasiłku dla bezrobotnych, jeżeli miesięczny wymiar godzin szkolenia wynosi co najmniej 150 godzin.
- **stażu** - staż to nabywanie przez bezrobotnego umiejętności praktycznych do wykonywania pracy przez wykonywanie zadań w miejscu pracy bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą. Korzystanie ze stażu pozwala więc zdobyć doświadczenie zawodowe, stwarzając tym samym większe szansę na uzyskanie zatrudnienia.
- **prac interwencyjnych** - prace interwencyjne mają na celu wsparcie bezrobotnych, oznaczają zatrudnienie osoby bezrobotnej przez pracodawcę z częściowym dofinansowaniem pracodawcy wynagrodzenia przez urząd pracy.
- **przygotowania zawodowego** - przygotowanie zawodowe dorosłych to instrument aktywizacji zawodowej, który może odbywać się w dwóch formach: *praktycznej nauki zawodu dorosłych* – umożliwiającej przystąpienie do egzaminu zawodowego lub egzaminu czeladniczego, *przyuczenia do pracy dorosłych* – mającego na celu zdobycie wybranych

kwalifikacji zawodowych lub umiejętności, niezbędnych do wykonywania określonych zadań zawodowych, właściwych dla zawodu występującego w klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy.

- **studiów podyplomowych** - dofinansowanie studiów podyplomowych to pokrycie przez starostę z Funduszu Pracy do 100% kosztów studiów podyplomowych (jednakże nie więcej niż do wysokości 3 - krotności przeciętnego wynagrodzenia). Opłata za studia podyplomowe przekazywana jest organizatorowi tych studiów. Za okres uczestnictwa w studiach podyplomowych zgodnie z ich programem osobie bezrobotnej przysługuje stypendium w wysokości 20% zasiłku dla bezrobotnych.
- **bonu na zasiedlenie** - osobą bezrobotna do 30 roku życia może ubiegać się o bon na zasiedlenie, który stanowi gwarancję przyznania środków finansowych na pokrycie kosztów zamieszkania w związku z podjęciem zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności gospodarczej poza miejscem dotychczasowego zamieszkania.
- **bonu szkoleniowego** - bon szkoleniowy jest instrumentem aktywizacji bezrobotnych do 30. roku życia, stanowiącym gwarancję skierowania bezrobotnego na wskazane przez niego szkolenie oraz opłacenia kosztów, które zostaną poniesione w związku z podjęciem szkolenia
- **bonu stażowego** - bon stażowy jest instrumentem aktywizacji bezrobotnych do 30. roku życia, stanowiącym gwarancję skierowania do odbycia stażu u pracodawcy wskazanego przez bezrobotnego na okres 6 miesięcy, o ile pracodawca zobowiąże się do zatrudnienia bezrobotnego po zakończeniu stażu przez okres 6 miesięcy. Przyznanie bonu stażowego następuje na podstawie indywidualnego planu działania. Termin ważności bonu stażowego określa starosta .

Dla osób niepełnosprawnych posiadających status „poszukującej pracy” i nie pozostających w zatrudnieniu przewidziane są usługi urzędu pracy i instrumenty finansowane ze środków PFRON.

5.1.1. Warsztaty Terapii Zajęciowej.

Na terenie Miasta Wałbrzycha działają trzy Warsztaty Terapii Zajęciowej. Są to placówki pobytu dziennego dla osób o znacznym i umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, które posiadają w orzeczeniu wskazanie do terapii zajęciowej.

Warsztaty zapewniają wsparcie dla 95 osób z niepełnosprawnościami. Uczestnicy WTZ codziennie biorą udział w zajęciach zmierzających do ich usamodzielnienia i podjęcia zatrudnienia na otwartym rynku pracy.

Lp.	Organ prowadzący	Adres
1	Publiczna Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 10	ul. Ogrodowa 5a 58-306 Wałbrzych
2	Stowarzyszenie Dzieci i Rodzin Zasadniczej Szkoły Zawodowej Specjalnej	ul. A. Mickiewicza 24

		58-300 Wałbrzych
3	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Wałbrzychu	ul. Z. Nałkowskiej 58-309 Wałbrzych

Tabela 6. Wykaz Warsztatów Terapii Zajęciowej działających w Wałbrzychu.

W 2024 roku zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 maja 2023 r. w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym (Dz.U. z 2019 r. poz. 1605) wysokość kwoty na dofinansowanie kosztów rocznego pobytu jednego uczestnika w warsztacie terapii zajęciowej wyniosła 33 696,00 zł tj. o 15 600,00 zł więcej w stosunku do roku 2019. Środki przeznaczone na działalność i funkcjonowanie WTZ w Wałbrzychu w 2024 roku to 3 201 120,00 zł, co stanowi 90% środków z PFRON, 10% środków dopłaciła Gmina Wałbrzych przeznaczając na ten cel środki w wysokości 355 680,00 zł.

5.1.2. Zakład Aktywności Zawodowej.

Celem Zakładu Aktywności Zawodowej jest przygotowanie osób niepełnosprawnych do zatrudnienia na otwartym rynku pracy, poprzez rehabilitację zawodową oraz społeczną.

Zakład Aktywności Zawodowej „Nadzieja” prowadzony przez Stowarzyszenie Dzieci i Rodzin Zasadniczej Szkoły Zawodowej Specjalne przy ul. Adama Mickiewicza 24 w Wałbrzychu. ZAZ zatrudnia 24 osoby z niepełnosprawnościami z Wałbrzycha i powiatu wałbrzyskiego. W ramach prowadzonej działalności usługowej, świadczy na terenie Wałbrzycha i powiatu wałbrzyskiego następujące usługi:

- **pralnicze** – oferta obejmuje również pranie dywanów i tapicerek samochodowych. Kierowana jest między innymi do hoteli, restauracji, Domów Dziecka, Domów Pomocy Społecznej, Domów Seniora, gospodarstw agroturystycznych zlokalizowanych w powiecie wałbrzyskim
- **sprzątania** – oferta obejmuje m.in. sprzątanie budynków po kapitalnym remoncie, sprzątanie biur i obiektów. Kierowana jest do podmiotów zlokalizowanych w Wałbrzychu i jego okolicy.

Zakład Aktywności Zawodowej „Victoria” z siedzibą przy ul. 1 go Maja 112 w Wałbrzychu. powstał na podstawie Uchwały Nr X/143/2015 Rady Miejskiej Wałbrzycha z dnia 27 sierpnia 2015 roku i działa jako samorządowy zakład budżetowy Gminy Wałbrzych.

Zakład zatrudnia 64 osoby ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Zakład prowadzi działalność w zakresie:

- **coll center** – oferta obejmuje sprzedaż produktów, generowanie szans sprzedaży umawianie spotkań dla kontrahentów, przeprowadzanie badań ankietarskich, tworzenie baz danych, obsługa infolinii i helpdesk, pozyskiwanie sponsorów min. dla wydarzeń sportowych, kulturalnych,

- **poligrafii** – czyli ulotki, plakaty, wizytówki, kalendarze, usługi KSERO, skanowanie dokumentów, tabliczki informacyjne, wydruki obrazów CANVAS i fototapeł, wydruki wielkoformatowe na foliach samoprzylepnych i papierach, oznakowanie odzieży
- **archiwizacji, niszczenia dokumentów i nośników** – archiwizacja i porządkowanie dokumentacji aktowej, sądowej i komorniczej, prokuratorskiej, adwokackiej, bankowo-księgowej i osobowo-płacowej.

5.2. Rehabilitacja Społeczna.

W świetle definicji Światowej Organizacji Zdrowia rehabilitacja społeczna stanowi część ogólnego procesu rehabilitacji, który ma na celu integrację osoby z naruszeniem sprawności organizmu, poprzez udzielenie jej pomocy w przystosowaniu się do wymagań życia społecznego i pracy zawodowej, usuwając jednocześnie ekonomiczne i społeczne przeszkody utrudniające proces rehabilitacji. Rehabilitacja społeczna służy więc przygotowaniu osoby z niepełnosprawnością do życia wspólnie z innymi w rodzinie, wśród przyjaciół i znajomych, czy też w szerokim kontekście w społeczności lokalnej. Jej celem jest włączenie osoby z niepełnosprawnością w różne przejawy życia społecznego tak, by mogła czuć się potrzebną, akceptowaną i pełnowartościowym członkiem społeczeństwa i mogła korzystać ze wszystkich dóbr będących wytworem tego społeczeństwa. Osiągnięciu tego celu służą różnorodne działania do których należą:

- **Dofinansowanie zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze** zadanie to dotyczy pomocy finansowej w zakupie przedmiotów niezbędnych do normalnego funkcjonowania w życiu codziennym np. wózek inwalidzki, pieluchomajtki, aparat słuchowy, proteza kończyny itp. dofinansowanie obejmuje również pomoc w zakupie sprzętu wspomagającego rehabilitację w warunkach domowych np. rower rehabilitacyjny, orbitrek, bieżnia.
- **Turnusy rehabilitacyjne** dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych stanowi ważny czynnik w procesie rehabilitacji osoby z niepełnosprawnością turnusy są organizowane w ośrodkach, które zapewniają osobom niepełnosprawnym odpowiednie warunki pobytu, dostosowane do rodzaju i stopnia niepełnosprawności uczestników turnusu oraz bazę do prowadzenia rehabilitacji i realizacji określonego programu turnusu. Czas trwania turnusu wynosi co najmniej 14 dni. Turnusy odbywają się tylko w ośrodkach, które posiadają wpis Wojewody upoważniający do organizowania turnusów lub przyjmowania grup turnusowych.
- **Likwidacja barier architektonicznych** są to fizyczne przeszkody ograniczające dostęp osób niepełnosprawnych do możliwości korzystania z miejsc, obiektów budowlanych, budynków i lokali, dróg, chodników i dojść, mebli i sprzętów dostępnych dla osób sprawnych. Przykładami barier architektonicznych mogą być schody prowadzące do windy w budynkach uniwersyteckich ograniczające dostęp do wykształcenia, krawężnik uniemożliwiający przejście przez ulicę, lub okrągłe klamki do drzwi uniemożliwiający wejście do urzędu ale przede wszystkim bariery architektoniczne w miejscu zamieszkania osoby z niepełnosprawnością, brak łazienki, wanna

zamiast prysznic, zbyt wąskie drzwi, schody itp. Dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych pomaga dostosować własne miejsce zamieszkania do rodzaju niepełnosprawności co powoduje możliwość swobodnego i samodzielnego korzystania z różnych przestrzeni.

- **Likwidacja barier w komunikowaniu się** czyli wsparcie w zakupie przedmiotów ułatwiających lub umożliwiających porozumiewanie się, czy przekazywanie informacji otoczeniu. Dofinansowanie obejmuje najczęściej zakup komputera, telefonu, komunikatora (Mówik) itp.
- **Likwidacja barier technicznych** wsparcie finansowe w zakupie przedmiotów codziennego użytku dostosowanych do rodzaju schorzenia osoby z niepełnosprawnością. Dofinansowanie obejmuje zakup np. schodolazu, podnośnika transportowo-kąpielowego, krzesła toaletowego, uchwyty, ciągu komunikacyjnego, budzika dla osoby niesłyszącej itp.
- **Sport, kultura, rekreacja i turystyka osób z niepełnosprawnością** to wsparcie organizacji pozarządowych i fundacji w podejmowanych działaniach na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Istotną rolę w rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych odgrywa ich udział w wydarzeniach kulturalnych, artystycznych i sportowych, prowadzi to do integracji społecznej osób niepełnosprawnych oraz podniesienie świadomości pełnosprawnych mieszkańców w zakresie problemów i potrzeb wynikających z niepełnosprawności. Zasadnym jest dążenie do takich rozwiązań by wszystkie wydarzenia społeczne były dostępne nie tylko dla osób pełnosprawnych, ale dla wszystkich mieszkańców bez względu na swoją sprawność i ograniczenia.

6. Usługi opiekuńcze.

Osobie samotnej i niepełnosprawnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych. Jest to zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym. Usługi te mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Usługi są przyznawane w wymiarze od 2 do 8 godzin dziennie w zależności od sytuacji zdrowotnej osób oraz ich zdolności do samoobsługi.

Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania mogą być przyznane w formie usług sąsiedzkich.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze to usługi opiekuńcze dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z typu schorzenia lub niepełnosprawności. Takie usługi nie mogą być świadczone przez zwykłych opiekunów, ale osoby ze specjalistycznym

przygotowaniem zawodowym, np. przez pielęgniarkę, psychologa, pedagoga, logopedę, pracownika socjalnego, terapeutę zajęciowego, asystenta osoby niepełnosprawnej, rehabilitanta. O wsparcie w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych mogą ubiegać się osoby z niepełnosprawnościami, niesamodzielne, niezaradne z powodu różnych zaburzeń (innych niż psychiczne) oraz osoby samotne. Warunkiem uzyskania takiej pomocy jest fakt, że osoby te wymagają indywidualnego wsparcia, ponieważ w wyniku pogłębiającej się choroby nie są w stanie zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych.

7 . Programy na rzecz osób z niepełnosprawnością realizowane w gminie Wałbrzych.

7.1. Program Aktywny Samorząd.

W ramach rehabilitacji społecznej Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu realizuje od 2013 roku Program Aktywny Samorząd, który skierowany jest do osób niepełnosprawnych w wieku aktywności zawodowej. Realizatorem programu w module I i II jest samorząd powiatowy, który przyjmuje zaproszenie PFRON do realizacji programu. Celem głównym programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji.

Cele szczegółowe programu „Aktywny Samorząd” to:

- przygotowanie beneficjentów programu z zaburzeniami ruchu i percepcji wzrokowej do pełnienia różnych ról społecznych poprzez umożliwienie im włączenia się do tworzącego się społeczeństwa informacyjnego;
- przygotowanie beneficjentów programu do aktywizacji społecznej, zawodowej lub wsparcie w utrzymaniu zatrudnienia poprzez likwidację lub ograniczenie barier w poruszaniu się oraz barier transportowych;
- umożliwianie beneficjentom programu aktywizacji zawodowej poprzez zastosowanie elementów wspierających ich zatrudnienie;
- poprawa szans beneficjentów programu na rywalizację o zatrudnienie na otwartym rynku pracy poprzez podwyższanie kwalifikacji;

Program składa się z dwóch modułów, w ramach których wyróżniono obszary i zadania – przedstawione w poniższej tabeli.

MODUŁ	OBSZAR	ZADANIE
Moduł I likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową	Obszar A likwidacja bariery transportowej	Zadanie 1 - pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności - do 16 roku życia lub osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu)
		Zadanie 2 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B (adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu)
		Zadanie 3 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy (adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu, w stopniu wymagającym korzystania z usług tłumacza języka migowego)
		Zadanie 4 – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do samochodu (adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu)
		Zadanie 1 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności - do 16 roku życia lub do osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu wzroku lub obu rąk)
		Zadanie 2 – dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach

	Obszar B likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym	programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania
		Zadanie 3 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania (adresowana do osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu wzroku)
		Zadanie 4 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu i trudnościami w komunikowaniu się za pomocą mowy)
	Zadanie 5 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego sprzętu elektronicznego, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności - do 16 roku życia lub osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.	
	Obszar C likwidacja barier w poruszaniu się	Zadanie 1 – pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności - do 16 roku życia lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją uniemożliwiającą samodzielne poruszanie się za pomocą wózka inwalidzkiego o napędzie ręcznym)
		Zadanie 2 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego skutera lub wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności - do 16 roku życia lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności)
		Zadanie 3 – pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, tj. protezy co najmniej na III poziomie jakości (adresowana do osób ze stopniem niepełnosprawności);
		Zadanie 4 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne - co najmniej na III poziomie jakości (adresowana do osób ze stopniem niepełnosprawności);
		Zadanie 5 – pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności - do 16 roku życia lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu powodującą problemy w samodzielnym przemieszczaniu się i posiadających zgodę lekarza specjalisty na użytkowanie przedmiotu dofinansowania)
	Obszar D	pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej (dziecka przebywającego w żłobku lub przedszkolu albo pod inną tego typu opieką, pomoc adresowana do osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, które są przedstawicielem ustawowym lub opiekunem prawnym dziecka).
Obszar E	pomoc w kontynuowaniu rehabilitacji w formie wentylacji domowej, adresowana do osób ze stopniem niepełnosprawności lub z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia), które korzystają z koncentratora tlenu lub respiratora w ramach świadczenia udzielanego przez ośrodek domowego leczenia tlenem lub ośrodek wentylacji domowej, tj. pod opieką zespołu długoterminowej opieki domowej dla pacjentów wentylowanych mechanicznie lub pod opieką poradni/ośrodka/zespołu domowego leczenia tlenem	

7.2 System Obsługi Wsparcia (SOW).

System Obsługi Wsparcia to nowoczesna platforma on-line, za pomocą której osoby z niepełnosprawnością i jednostki działające na ich rzecz mogą elektronicznie składać wnioski o wsparcie finansowane przez PFRON, dystrybuowane przez jednostki samorządu terytorialnego.

Celem systemu SOW, jest zwiększenie dostępności pomocy oferowanej w ramach zadań i programów finansowanych ze środków PFRON, których realizatorem są Jednostki Samorządu Terytorialnego. System SOW umożliwi Osobom Niepełnosprawnym i podmiotom działającym na ich rzecz proces aplikowania o środki PFRON będące w gestii jednostek samorządowych bezpośrednio za pomocą systemu informatycznego. Pozwala na weryfikację wniosków osób indywidualnych i instytucji na etapie przyznawania dofinansowań, jak również na badanie skuteczności wydatkowania środków PFRON. Możliwe jest załatwienie sprawy drogą elektroniczną na każdym jej etapie:

- uzyskanie informacji,
- wypełnienie wniosku,

- podpisanie i złożenie wniosku,
- dokonanie ewentualnych wyjaśnień i uzupełnień,
- zapoznanie się ze wzorem umowy,
- rozliczenie dofinansowania.

Dostęp do Systemu jest nieodpłatny, pełne korzystanie z Systemu wymaga posiadania profilu zaufanego na platformie ePUAP lub przy pomocy kwalifikowanego podpisu elektronicznego.

7.3. Program wyrównywania różnic między regionami.

Celem strategicznym programu jest wyrównywanie szans oraz zwiększenie dostępu osób z niepełnosprawnościami do rehabilitacji zawodowej i społecznej ze szczególnym uwzględnieniem osób zamieszkujących regiony słabiej rozwinięte gospodarczo i społecznie.

Celami szczegółowymi programu są:

- zwiększenie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami do urzędów, placówek edukacyjnych oraz środowiskowych domów samopomocy;
- zatrudnienie osób z niepełnosprawnościami w nowo tworzonych spółdzielniach socjalnych osób prawnych;
- zwiększenie możliwości uzyskania wsparcia dla projektów gmin i powiatów oraz organizacji pozarządowych dotyczących aktywizacji i/lub integracji osób z niepełnosprawnościami;
- zmniejszenie barier transportowych, które napotykają osoby z niepełnosprawnościami;
- zwiększenie dostępności warsztatów terapii zajęciowej dla osób z niepełnosprawnościami na terenach powiatów pozbawionych tych placówek;
- zwiększenie aktywności samorządów powiatowych w działaniach dotyczących aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami.

W programie wyróżnia się następujące obszary działań:

obszar A - zapewnienie dostępności w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych. Adresatami programu są zarządcy w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych,

obszar B - likwidacja barier w urzędach, placówkach edukacyjnych, środowiskowych domach samopomocy, centrach i klubach integracji społecznej lub przedsiębiorstwach społecznych w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania. Adresaci programu to gminy, powiaty oraz podmioty, które prowadzą: placówki edukacyjne, środowiskowe domy samopomocy, centra i kluby integracji społecznej i podmioty posiadające status przedsiębiorstwa społecznego, zatrudniające osoby niepełnosprawne,

obszar C - tworzenie spółdzielni socjalnych osób prawnych. Adresaci programu to gminy, powiaty, organizacje pozarządowe,

obszar D - likwidacja barier transportowych. Adresatami programu są placówki służące rehabilitacji osób niepełnosprawnych prowadzone przez: organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego, jednostki prowadzące warsztaty terapii zajęciowej oraz gminy, które

dowożą osoby z niepełnosprawnościami do znajdujących się poza ich terenem placówek służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

obszar E - dofinansowanie wymaganego wkładu własnego w projektach dotyczących aktywizacji i/lub integracji osób niepełnosprawnych. Adresatami programu są gminy, powiaty, organizacje pozarządowe oraz szkoły wyższe,

obszar F- tworzenie warsztatów terapii zajęciowej oraz przeciwdziałanie degradacji infrastruktury istniejących warsztatów terapii zajęciowej, środowiskowych domów samopomocy oraz zakładów aktywności zawodowej. Adresaci programu to jednostki samorządu terytorialnego lub organizacje pozarządowe.

obszar G - skierowanie do powiatów poza algorytmem dodatkowych środków na finansowanie zadań ustawowych dotyczących rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

Gmina Wałbrzych w 2024 roku pozyskała środki w ramach programu dla Publicznej Szkoły Podstawowej Specjalnej nr 10 w Wałbrzychu w wysokości 77 014,35 zł na zakup windy z napędem elektrycznym oraz dla Wałbrzyskiego Towarzystwa Oświatowego w wysokości 20 000,00 zł z przeznaczeniem na budowę podjazdu dla osób niepełnosprawnych przy Zespole Szkół Społecznych nr 1 w Wałbrzychu.

7.5 Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością .

Gmina Wałbrzych od 2021 roku realizuje programy finansowane z Funduszu Solidarnościowego tj. „Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością. Poniższa tabela przedstawia zestawienie ilości złożonych wniosków i osób, które otrzymały wsparcie.

L.p.	Nazwa Programu	Rok	Ilość złożonych wniosków	Ilość osób objętych wsparciem
1.	Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej	2021	32	26
		2022	40	40
		2023	112	32
		2024	157	52

Tabela 7. Realizacja Programu A00N

W Programie „Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością” na przestrzeni 4 lat wciąż rośnie liczba osób, które potrzebują wsparcia asystenta w życiu codziennym. Z uwagi na małą ilość środków przyznawanych każdego roku z Funduszu Solidarnościowego, problemem jest zapewnienie opieki wszystkim osobom, które potrzebują tej formy wsparcia.

Ilość osób zainteresowanych wsparciem w formie opieki wytchnieniowej kształtuje się na podobnym poziomie od 2021 roku, natomiast ilość środków otrzymywanych przez Gminę Wałbrzych na realizację zadania, nie zabezpiecza wszystkich osób wymagających wspomnianej formy pomocy.

Gmina Wałbrzych od 2021 roku realizuje Program Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”, pozyskując środki finansowe na ten

cel. Źródłem finansowania Programu są środki z Funduszu Solidarnościowego. Program ma na celu zapewnienie wsparcia osobom niepełnosprawnym w wykonywaniu codziennych czynności oraz w funkcjonowaniu w życiu społecznym. Program zapewnia świadczenie usług asystenta dla:

- dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności, łącznie ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji,
- osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności wymagających wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym.

Usługi asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej polegają na pomocy w :

- wyjściu, powrocie lub dojazdach w wybrane przez uczestnika programu miejsce (np. dom, praca, placówki oświatowe i szkoleniowe, świątynie, placówki służby zdrowia i rehabilitacyjne, gabinety lekarskie i terapeutyczne, urzędy, znajomi, rodzina, instytucje finansowe, wydarzenia kulturalne, rozrywkowe, społeczne lub sportowe),
- zakupach z zastrzeżeniem aktywnego udziału uczestnika Programu przy ich realizacji,
- załatwianiu spraw urzędowych nawiązaniu kontaktu/współpracy z różnego rodzaju organizacjami,
- korzystaniu z dóbr kultury (np. muzeum, teatr, kino, galerie sztuki, wystawy),
- wykonywaniu czynności dnia codziennego – w tym przez dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności – także w zaprowadzaniu i przyprawadzaniu ich do lub z placówki oświatowej.

Uczestnik Programu, któremu przyznano pomoc w postaci asystenta osobistego, nie ponosi odpłatności za tę usługę.

Koordinatorem programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu, natomiast realizacją programu zajmuje się Spółdzielnia Socjalna Nasze Wsparcie.

Ponadto Fundacja Rozwoju Ekonomii Społecznej realizuje projekt „Subregionalny system tworzenia miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w sektorze usług społecznych z wykorzystaniem dostępnych instrumentów ekonomii społecznej” w partnerstwie z Regionalnym Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych i Gminą Wałbrzych – Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Wałbrzychu pn. „Subregionalny system tworzenia miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w sektorze usług społecznych z wykorzystaniem dostępnych instrumentów ekonomii społecznej” projekt ukierunkowany jest na reintegrację społeczną, zawodową oraz wsparcie w znalezieniu zatrudnienia dla osób zagrożonych ubóstwem

lub wykluczeniem społecznym z terenu województwa dolnośląskiego. Projekt dofinansowany jest z Unii Europejskiej projektu w wysokości 3 471 997,20 zł.

Celem głównym projektu jest przywrócenie na rynek pracy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które ze względu na stan zdrowia lub stan zdrowia członków swoich rodzin są z tego wykluczone.

Projekt zakłada następujące formy wsparcia:

- diagnozy – realizowane w sposób zindywidualizowany, w zależności od potrzeb na poziomach podstawowych i pogłębionych, które będą definiować ścieżkę wsparcia odbiorców,
- usługi asystencji osobistej i opiekuńcze dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu świadczone w społeczności lokalnej,
- usługi asystencji osobistej i opiekuńcze obejmujące wsparcie towarzyszące zwiększające szanse na niezależne życie,
- wsparcie dla kadr instytucji pomocy i integracji społecznej.

Uczestnicy dzięki udziałowi w projekcie mają możliwość:

- korzystania z usług asystencji osobistej i opiekuńczej, obejmujące wsparcie towarzyszące zwiększające szanse na niezależne życie,
- korzystania z usług wytchnieniowych, wsparcia dla opiekunów faktycznych,
- wsparcia asystenta i/lub opiekuna w codziennym funkcjonowaniu na samodzielne funkcjonowanie,
- wykorzystania nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych i teleopieki,
- korzystania z usług wspierających budowanie aktywności i uczestniczenie w życiu lokalnym.

7.6. Opieka Wytchnieniowa.

Gmina Wałbrzych od 2021 roku realizuje o Programu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „Opieka wytchnieniowa” , pozyskując środki finansowe na ten cel. Źródłem finansowania Programu są środki ujęte w planie finansowym Funduszu Solidarnościowego na poszczególne lata. Poniższa tabela przedstawia zestawienie ilości złożonych wniosków i osób, które otrzymały wsparcie.

I.p.	Nazwa Programu	Rok	Ilość złożonych wniosków	Ilość osób objętych wsparciem
2.	Opieka Wytchnieniowa	2021	43	31
		2022	55	48
		2023	50	34
		2024	52	27

Tabela 8. Realizacja Programu OW

Celem Programu jest odciążenie członków rodzin lub opiekunów poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa.

Dzięki temu wsparciu osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki dysponować będą czasem dla siebie, który będą mogły przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw.

Program kierowany jest do mieszkańców miasta Wałbrzycha sprawujących bezpośrednią opiekę nad:

- dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności,
- osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz orzeczeniami równoważnymi (zgodnie z art. 5 i 62 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych).

Uczestnik Programu, któremu przyznano pomoc w postaci usługi opieki wychowawczej, nie ponosi odpłatności za tę usługę.

Koordynatorem programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu, natomiast realizacją programu zajmuje się Spółdzielnia Socjalna Nasze Wsparcie.

7.7. Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi.

W 2024 roku gmina Wałbrzych przystąpiła do realizacji Programu w ramach Modułu I i II czyli pomoc osobom z niepełnosprawnością poszkodowanym w wyniku powodzi.

Moduł I to jednorazowe świadczenie na rehabilitację społeczną a Moduł II to jednorazowe świadczenie stanowiące rekompensatę poniesionych strat, przeznaczone na pokrycie kosztów zakupu lub naprawy:

- sprzętu rehabilitacyjnego, środków pomocniczych i przedmiotów ortopedycznych,
- sprzętów/urządzeń posiadanych w ramach zlikwidowanych uprzednio barier technicznych i barier w komunikowaniu się (bez barier architektonicznych) w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych, utraconych lub zniszczonych na skutek działania żywiołu - o ile ich zakup był dofinansowany ze środków PFRON, w tym w ramach programów Rady Nadzorczej PFRON.

7.8. Program „Hipoterapia”.

Programem objęte zostały dzieci z niepełnosprawnościami z Publicznego Przedszkola Samorządowego Nr 17 z Oddziałami Integracyjnymi i Specjalnymi przy ul. Hirszfelda oraz Filii Przedszkola mieszczącej się przy ulicy Sosnowej.

Hipoterapia jest bardzo cenną formą rehabilitacji dla dzieci z niepełnosprawnościami, przeznaczona przede wszystkim dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Zajęcia z hipoterapii odbywały się w Ośrodku Hodowli Zarodowej w Ząbkowicach Śląskich Zakład Stado Ogierów Książ oraz w 2023 roku w Ośrodku „Wymarzona Stajnia” z siedzibą w Jedlinie Zdroju przy ul. Włociańskiej 1. W okresie od 2022 do 2023 r. odbyło się ogółem 580 półgodzinnych zajęć, w których uczestniczyło 68 dzieci wraz z rodzicami.

Zajęcia odbywały się według ustalonego harmonogramu, cztery razy w tygodniu. Z budżetu Gminy w przeciągu dwóch lat na realizację programu hipoterapia, przeznaczono kwotę 35.000,00 zł.

7.9. Program Rehabilitacja Ruchowa.

W roku 2022 i 2023 realizowany był program rehabilitacja ruchowa, a do zajęć zakwalifikowało się 32 dzieci. Rehabilitacja przebiegała według ustalonego harmonogramu. Programem objęte zostały dzieci z niepełnosprawnością z Publicznego Przedszkola Samorządowego Nr 17 z Oddziałami Integracyjnymi i Specjalnymi przy ul. Hirszfelda oraz Filii Przedszkola mieszczącej się przy ulicy Sosnowej. Zakres ćwiczeń rehabilitacyjnych dostosowany był do indywidualnych zaleceń lekarza i potrzeb dziecka z niepełnosprawnością. Na realizację tego programu z budżetu miasta na wynagrodzenie dla rehabilitantów z Centrum Rehabilitacji i Integracji Sensorycznej dzieci i niemowląt REHA z siedzibą w Wałbrzychu przeznaczono kwotę 41 000,00 zł., kwota wykorzystana 27 237,00 zł. Zrealizowano 322 godzin zajęć.

7.10. Program „Integracja Sensoryczna”.

W zajęciach Terapii Integracji Sensorycznej w roku 2022 i 2023 r. objętych było 25 dzieci z grup integracyjnych z orzeczoną niepełnosprawnością i opinią o potrzebie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Terapia prowadzona była według ustalonego harmonogramu. Podczas terapii prowadzone były głównie ćwiczenia, które stymulowały zmysł równowagi, propriocepcji i dotyku oraz ćwiczenia z zakresu psychomotoryki, terapii bilateralnej oraz samo motorycznej integracji odruchów pierwotnych. Zrealizowano 146 godzin zajęć. Kwota przeznaczona na ten cel z budżetu miasta **21.000,00 zł.**

7.11. Program „Transport bez barier”.

Cel programu - likwidacja barier transportowych na terenie miasta Wałbrzycha, dostosowanie usług transportowych w Wałbrzychu do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową, osób starszych oraz rodziców z małymi dziećmi w wózkach. Program pozwala na wypracowanie systemu bezpiecznej obsługi pasażerów komunikacji miejskiej, który będzie wpływał na wzrost jakości świadczonych usług transportowych. Szkolenie kierowców zaplanowano w ramach szkoleń BHP. Realizacji programu przyświeca hasło „Wałbrzych miastem wolnym od barier”. Program wspierają: Urząd Miejski, Zarząd Dróg Komunikacji i Utrzymania Miasta, Śląskie Konsorcjum Autobusowe, Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych w Wałbrzychu, Wałbrzyska Rada Seniorów, Środowiskowy Dom Samopomocy, Warsztaty Terapii Zajęciowej, organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Wałbrzychu.

7.12. Kampania informacyjno – edukacyjna pn. „Niebieska koperta” miejsca parkingowe dla osoby z niepełnosprawnością.

W roku 2022 od miesiąca sierpnia do grudnia, realizowany był program społecznej kampanii informacyjno – edukacyjnej pn.: „Niebieska koperta” miejsce parkingowe dla osoby z niepełnosprawnością pod honorowym patronatem Prezydenta Miasta Wałbrzycha. Celem programu było zwrócenie uwagi na problem zajmowania przez kierowców "kopert" - miejsc wyznaczonych dla pojazdów osób niepełnosprawnych, uświadomienie kierowcom, że wyznaczone miejsca parkingowe stanowią ważny element w życiu codziennym niepełnosprawnych kierowców i znacznie pomagają w pokonywaniu wielu przeszkód i barier, które dla pełnosprawnego człowieka nie stanowią żadnego problemu. Kampanię wspierała Straż Miejska, Policja, Wydział Komunikacji Urzędu Miejskiego w Wałbrzychu, Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych w Wałbrzychu, Biuro Edukacji i Spraw Społecznych, Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełno-sprawności, Warsztaty Terapii Zajęciowej, organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Wałbrzychu.

W ramach programu kampanii została zorganizowana konferencja prasowa z udziałem władz miasta. „Stowarzyszenie Górnik Wałbrzych 2010” przygotowało specjalny spot edukacyjny, w którym wystąpili zawodnicy klubu koszykarskiego, a który w sposób bardzo wymowny zwrócił uwagę mieszkańców Wałbrzycha na problem bezprawnego zajmowania miejsc przeznaczonych do parkowania dla osób z niepełnosprawnością. Równocześnie został ogłoszony konkurs plastyczny na plakat promujący kampanię w Wałbrzychu. Konkurs był skierowany do uczniów klas III - IV wałbrzyskich szkół podstawowych, a jego hasło to „Nie parkuj na kopertach”. Zwycięska praca będzie promowała kampanię w Wałbrzychu w roku 2023. Na realizację kampanii wydrukowano 200 ulotek, które zostały rozprowadzone przez Biuro Komunikacji Urzędu Miejskiego wraz z wydawanym prawem jazdy dla nowych kierowców.

7.13. Program Wałbrzyskie integracyjne zajęcia pn. „Poznaj nas”.

Celem programu jest budowanie pozytywnego wizerunku osób z niepełnosprawnością intelektualną, przełamywanie barier, stereotypów i uprzedzeń. Zajęcia organizowane były w ramach wakacji dla dzieci korzystających z zajęć organizowanych przez placówki wsparcia dziennego, a udział w nich brały dzieci w różnym przedziale wiekowym. Ogólnie w zajęciach w brało udział 26 dzieci.

7.14. Projekt „Poprawa dostępności dla osób z niepełnosprawnością słuchową i niedosłyszących oraz z niepełnosprawnością wzrokową w gminnych obiektach użyteczności publicznej w Wałbrzychu”.

W roku 2023 gmina Wałbrzych pozyskała środki finansowe w wysokości 100.000,00 zł., z Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej na rzecz działań związanych z poprawą standardów dostępności w miastach. Pozyskane środki zostały przeznaczone na przeprowadzenie kursu

stacjonarnego z Polskiego Języka Migowego na poziomie podstawowym 180 godz., oraz przeprowadzenie kursu specjalistycznego dla administracji publicznej po ukończeniu kursu stacjonarnego na poziomie podstawowym 30 godz. Razem 210 godzin szkolenia. Z kursu skorzystało trzech pracowników. Dwie osoby z Urzędu Miejskiego, jedna z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Szkolenie przeprowadził Ośrodek Szkolenia Zawodowego Oddział I w Wałbrzychu.

Ponadto w ramach pozyskanych środków zostały zakupione tyfloplany - tablice informacyjne dźwiękowo – dotykowe w alfabecie Braille'a do budynku Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Jedna tablica z udźwiękowieniem umieszczona została na parterze budynku, dwie bez udźwiękowienia na I i II piętrze.

Celem projektu była poprawa dostępności dla osób z niepełnosprawnością słuchową i niedosłyszących oraz z niepełnosprawnością wzrokową w gminnych obiektach użyteczności publicznej w Wałbrzychu. Środki pochodziły z Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021 w ramach Programu „Rozwój Lokalny”.

7.15. Wsparcie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnością.

W roku 2023 został ogłoszony otwarty konkurs ofert na wsparcie realizacji zadań publicznych z zakresu programów i działań na rzecz osób niepełnosprawnych pod nazwą: „ Działania na rzecz rehabilitacji dzieci, aktywizacji społecznej i integracji osób z niepełnosprawnościami. Aktywizacja poprzez sport”. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację zadania w roku 2023 wynosiła 45.000,00 złotych. Przyznano środki finansowe dla trzech organizacji pozarządowych:

Na podzadanie: Wspieranie rozwoju sportu osób niepełnosprawnych, zostały przyznane środki finansowe w wysokości 34 800,00 zł. Dotacja została przyznana dla: Stowarzyszenia Górnicy Wałbrzych 2010.

Na podzadanie organizacja zajęć sportowych i turystycznych dla osób z niepełnosprawnością intelektualną zostały przyznane środki finansowe Fundacji Kalejdoskop Autyzmu.

8. Powiatowa społeczna rada ds. osób z niepełnosprawnościami.

Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych składa się z 5 osób. Powoływana jest spośród przedstawicieli działających na terenie gminy Wałbrzych organizacji pozarządowych oraz przedstawicieli władz samorządowych. Jej kadencja trwa 4 lata. Rada jest organem opiniodawczo – doradczym Prezydenta miasta Wałbrzycha.

Do zakresu działania rady należy :

- inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami, a także realizacji praw osób z niepełnosprawnościami;
- opiniowanie projektów programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych;

- ocena realizacji programów;
- opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez radę miasta pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych.

Radę powołaną na czteroletnią kadencję obejmującą lata 2021 – 2024.

9. Domy Pomocy Społecznej i ośrodki wsparcia.

Domy Pomocy Społecznej to placówki, które zapewniają całodobową opiekę osobom, które ze względu na wiek, choroby lub niepełnosprawność nie mogą funkcjonować samodzielnie w środowisku. Na terenie Gminy Wałbrzych funkcjonują trzy domy pomocy społecznej:

- Dom Seniora – Rusinowa przy ul. Osiedle Górnicze 19 A, przeznaczony jest dla 49 osób w podeszłym wieku oraz przewlekle somatycznie chorych,
- Dom Seniora – Biały Kamień przy ul. Andersa 162 A przeznaczony jest dla 30 osób w podeszłym wieku oraz przewlekle somatycznie chorych,
- Dom Seniora przy ul. II Armii 4, filia Domu Seniora Biały Kamień, przeznaczony jest dla 38 osób w podeszłym wieku oraz przewlekle somatycznie chorych.

Domy pomocy społecznej świadczą usługi w zakresie potrzeb bytowych, usługi opiekuńcze wspomagające. Zapewniają również dostęp do usług specjalistycznych oraz umożliwiają zaspokajanie potrzeb religijnych, edukacyjnych i kulturalnych.

Ośrodki wsparcia zapewniają pomoc osobom, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, mogą w nich być przyznane usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze lub posiłek.

W Wałbrzychu funkcjonują dwa dzienne domy pobytu dla seniorów i osób z niepełnosprawnością:

- Dzienny Dom Pomocy Społecznej Senior Plus – Podgórze przy ul. Niepodległości 78,
- Dom Dziennego Pobytu Podzamcze przy ul. Kasztelańskiej.

Domy dostosowane są do potrzeb 40 osób w wieku senioralnym, w tym niepełnosprawnych. Placówki zapewniają wyżywienie, zajęcia rehabilitacyjne kulturalne oraz terapeutyczne. W ramach pobytu osoby mają zapewnioną opiekę przez 8 godzin od poniedziałku do piątku.

Mieszkania wspomagane są formą pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomagającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu. Mieszkania te funkcjonują w Centrum Wsparcia Socjalnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej – 7 mieszkań wspomaganych dla 23 osób znajduje się przy ul. Ogrodowej 2a, 1 mieszkanie treningowe przy ul. Piotra Skargi. Zapewnia się w nich usługi bytowe oraz pomoc w wykonywaniu czynności niezbędnych w życiu codziennym i realizacji kontaktów społecznych, w celu utrzymania lub rozwijania samodzielności osoby na poziomie jej psychofizycznych możliwości.

Środowiskowy Dom Samopomocy jest placówką okresowego, dziennego lub całodobowego pobytu, w którym osoby z zaburzeniami psychicznymi otrzymują pomoc dostosowaną do specyficznych potrzeb i stanowi ważne wsparcie dla rodziny sprawującej funkcje opiekuńcze wobec niepełnosprawnych członków.

Wsparciem i opieką osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodzin zajmuje się w Wałbrzychu Środowiskowy Dom Samopomocy z siedzibą przy ul. Czesława Miłosza 15a. Środowiskowy Dom jest placówką dziennego pobytu dla osób z niepełnosprawnością intelektualną i z zaburzeniami psychicznymi, które ukończyły 18 rok życia. Opieką objętych jest 40 osób. Koszty funkcjonowania Środowiskowego Domu są finansowane z budżetu Wojewody oraz częściowo z budżetu Gminy.

W placówce prowadzona jest rehabilitacja społeczna, w szczególności wsparcie i pomoc w rozwijaniu w uczestnikach podstawowych umiejętności potrzebnych do prawidłowego funkcjonowania w rodzinie i społeczeństwie:

- **trening umiejętności samoobsługowych i zaradności życiowej** np.: samodzielne jedzenie, mycie się, ubieranie, przygotowywanie posiłków, dokonywanie zakupów – terapia kulinarna, pranie, gospodarowanie pieniędzmi, dbanie o higienę i wygląd zewnętrzny, dbanie o czystość i porządek we własnym mieszkaniu.
- **trening umiejętności społecznych i interpersonalnych** np.: nawiązywanie i utrzymywanie kontaktów społecznych, motywowanie do funkcjonowania w oparciu o własne możliwości, kształcenie umiejętności współpracy i komunikowania się w grupie na zasadach otwartości, partnerstwa, wzajemności i solidarności.
- **trening umiejętności spędzania wolnego czasu** np.: rozwijanie zainteresowań lekturą czasopism i książek, audycjami radiowymi, telewizyjnymi i filmami, rozwijanie umiejętności korzystania z takich form spędzania czasu wolnego jak: turystyka, rekreacja, udział w imprezach kulturalnych, sportowych itp., motywowanie do wychodzenia na zewnątrz Domu, wspólne spacery, wycieczki, wyjścia do kina, teatru, muzeum, na basen.
- **terapia zajęciowa**, czyli oddziaływanie na uczestników poprzez określone czynności, zajęcia i pracę, których zdaniem będzie m.in. usprawnianie motoryki małej, poprawa koordynacji wzrokowo-ruchowej, np.: zajęcia plastyczne, rękodzielnictwo, prace techniczne, obsługa komputera, zajęcia muzyczne, teatralne, zajęcia kulinarne, biblioterapia, socjoterapia, self – adwokatów.
- **rehabilitacja ruchowa** np.: opracowanie indywidualnych programów rehabilitacyjnych, ćwiczenia korekcyjne i ogólnorozwojowe, masaże relaksacyjne i lecznicze.
- **poradnictwo w tym zwłaszcza psychologiczne**

Źródła finansowania działalności Środowiskowego Domu Samopomocy	2022 rok	2023 rok	2024 rok
Środki finansowe z budżetu Wojewody	945 113,09	931 200,00	Planowana jest kwota 1 080 192,00
Środki finansowe z budżetu Gminy	21 000,00	81 075,00	Planowana jest kwota 120 000,00
Środki z rezerwy celowej budżetu państwa	0,00	156 184,00	ok. 46 560,00
Środki w ramach programu "Za Życiem"	70 890,00	81 922,00	Kwota zostanie określona w grudniu 2024r.
RAZEM:	1 037 003,09	1 250 381,00	1 246 752,00

Tabela 9. Źródła finansowania działalności Środowiskowego Domu Samopomocy.

10. Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnością.

Organizacje pozarządowe stanowią trzeci, obok publicznego i prywatnego, sektor społeczeństwa, są znaczącą częścią każdego efektywnie i demokratycznie funkcjonującego państwa i społeczeństwa. Dostarczają usług obywatelom, nierzadko wypełniając lukę, której nie zapełnia sektor publiczny i rynkowy. Realizują zadania, które wynikają z polityki państwa lub te, których - mimo istniejącego zapotrzebowania - ani podmioty publiczne ani prywatne, zorientowane na zysk, nie podejmują.

Polskie prawo przewiduje stosunkowo liczne formy i procedury współpracy administracji rządowej jak też samorządów z organizacjami społecznymi, zarówno w obszarze wymiany informacji, opiniowania działań rządu, jak i zlecenia różnorodnych zadań.

Zadania w zakresie rehabilitacji zawodowej, leczniczej i społecznej mogą być realizowane - na zlecenie PFRON i jednostek samorządowych - przez organizacje społeczne, które podejmą się tej działalności. Organizacje pozarządowe, których zadaniem statutowym jest rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych, mogą na przykład utworzyć wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo jednostkę i uzyskać dla niej status zakładu aktywności zawodowej, a koszty utworzenia i działalności mogą być współfinansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Zadania wynikające z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024r., poz. 44 ze zm.) realizują właściwe

organy administracji rządowej i organy jednostek samorządu terytorialnego, które mają obowiązek współpracy z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.

Z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Wałbrzychu współpracują następujące organizacje:

1. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów
ul. Armii Krajowej 40, 58-302 Wałbrzych
2. Polski Związek Niewidomych, oddział dolnośląski, Koło Wałbrzych
ul. Dmowskiego 20/8, 58-300 Wałbrzych
3. Dolnośląskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych
ul. Andersa 187, 58-304 Wałbrzych
4. TPD Koło Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej
ul. Matejki 7, 58-300 Wałbrzych
5. Fundacja „Zielone Wzgórze”
ul. Wysockiego 27, 58-300 Wałbrzych
6. Regionalne Stowarzyszenie Osób z Chorobą Parkinsona w Wałbrzychu
ul. Palisadowa 93/10, 58-316 Wałbrzych
7. Stowarzyszenie Dzieci Rodzin Zasadniczej Szkoły Zawodowej Specjalnej w Wałbrzychu
ul. Mickiewicza 24, 58-304 Wałbrzych
8. Stowarzyszenie „Radość Życia”
ul. Kubeckiego 3, 58-301 Wałbrzych
9. Wałbrzyskie Stowarzyszenie „Amazonki”
ul. Sokołowskiego 4, 58-309 Wałbrzych
10. Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym koło w Wałbrzychu
ul. Nałkowskiej 4a, 58-309 Wałbrzych

11. Cele programu działań na rzecz osób z niepełnosprawnością.

Cel główny			
Wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnością umożliwiającą funkcjonowanie w społeczności lokalnej a tym samym przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.			
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki	Realizatorzy /Partnerzy
I. Wspieranie aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnością w szczególności na otwartym rynku pracy	1. Propagowanie warunków i zasad korzystania ze środków PFRON w zakresie rehabilitacji i aktywności zawodowej, w tym na rozpoczęcie działalności gospodarczej	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba publikacji na temat oferty działań dla osób z niepełnosprawnościami. • Liczba spotkań informacyjnych dla pracodawców oraz dla osób z niepełnosprawnościami. 	Powiatowy Urząd Pracy w Wałbrzychu
	2. Realizacja usług i instrumentów rynku pracy.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób korzystających z poszczególnych usług • Liczba osób korzystających z poszczególnych instrumentów rynku pracy 	Powiatowy Urząd Pracy w Wałbrzychu

	3. Utrzymanie aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia 	MOPS/PFRON
I. Wsparcie osób z niepełno sprawnościami i ich rodzin w zaspokajaniu podstawowych potrzeb.	1. Likwidacja barier architektonicznych w placówkach i urządach.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych Kwota udzielonego dofinansowania 	MOPS/PFRON
	2. Likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się zgodnie z indywidualnymi potrzebami osób z niepełnosprawnością.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób, które otrzymały pomoc Kwota udzielonego dofinansowania 	MOPS/PFRON
	3. Dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób, które otrzymały pomoc Kwota udzielonego dofinansowania 	MOPS/PFRON
	4. Dofinansowanie imprez, sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych na rzecz osób z niepełnosprawnością i ich otoczenia.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba podpisanych umów Liczba uczestników Kwota udzielonego dofinansowania 	MOPS/PFRON/ NGO
	5. Realizacja programu „Aktywny Samorząd”.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób, które otrzymały pomoc Kwota udzielonego dofinansowania 	MOPS/PFRON
	6. Realizacja programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób objętych usługami asystenta 	MOPS/Fundusz Solidarnościowy
	7. Realizacja programu „Opieka wytchnieniowa”.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób objętych opieką wytchnieniową 	MOPS/Fundusz Solidarnościowy
	8. Realizacja innych programów/projektów na rzecz osób z niepełnosprawnością.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób, które otrzymały pomoc Kwota udzielonego dofinansowania 	MOPS/PFRON
	9. Stworzenie infolinii i punktu wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami mającej na celu informowanie o ulgach, uprawnieniach a także o możliwościach uzyskania wsparcia przez osoby z niepełnosprawnościami	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób korzystających ze wsparcia Ilość udzielonych odpowiedzi na zadane pytania 	MOPS/NGO
	10. Utworzenie komórki udzielającej wsparcia dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami z zakresu pomocy społecznej i rehabilitacji społecznej	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób korzystających ze wsparcia 	MOPS/PFRON
II. Zapewnienie środowiskowego wsparcia osobom z niepełnosprawnościami i ich rodzinom oraz osobom zagrożonym niepełnosprawnością.	1. Umożliwienie osobom z niepełno sprawnościami uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba Warsztatów Terapii Zajęciowej Liczba uczestników WTZ Kwota wydatkowana na zadanie 	MOPS/NGO/Gmina/PFRON
	2. Zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej	<ul style="list-style-type: none"> Liczba domów pomocy społecznej. Liczba mieszkańców DPS 	Gmina/MOPS/NGO
	3. Zapewnienie miejsc w dziennych domach pobytu	<ul style="list-style-type: none"> Liczba dziennych domów pobytu Liczba uczestników 	Gmina/MOPS/NGO
	4. Umożliwienie osobom z niepełno sprawnościami uczestnictwa w środowiskowych domach samopomocy i w domach seniora	<ul style="list-style-type: none"> Liczba placówek na terenie Gminy Liczba osób korzystających z tej formy wsparcia 	MOPS/Gmina
	5. Zapewnienie osobom z niepełnosprawnością wsparcia w formie usług opiekuńczych	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób korzystających z wsparcia w formie usług opiekuńczych 	MOPS/Gmina
	6. Prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z niepełnosprawnością	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób przebywających w mieszkaniach chronionych Liczba mieszkań chronionych 	MOPS/Gmina
	7. Prowadzenie mieszkań wspomaganych dla osób z niepełnosprawnością	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób przebywających w mieszkaniach wspomaganych Liczba mieszkań wspomaganych 	MOPS/Gmina
	8. Zapewnienie kształcenia specjalnego	<ul style="list-style-type: none"> Liczba szkół specjalnych Liczba dzieci i młodzieży uczęszczających do tych placówek 	Placówki kształcenia specjalnego
	9. Wczesne rozpoznawanie i diagnozowanie ograniczeń rozwojowych oraz niepełnosprawności, prowadzenie terapii mające na celu zapobieganie niepełnosprawności	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wydanych opinii i orzeczeń Liczba osób biorących udział w terapii 	Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna
	10. Wspieranie rozwoju talentu osób z niepełnosprawnością	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wydarzeń związanych z promowaniem talentu 	WTZ/DPS/ŚDŚ/NGO

	11. Pomoc w zakupie środków transportu przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych	•Liczba zakupionych samochodów	MOPS/NGO/Gmina/PFRON
	12. Pomoc w likwidacji barier architektonicznych dla instytucji prowadzących działalność na rzecz osób z niepełnosprawnościami	• Liczba instytucji którym udzielono wsparcia	MOPS/NGO/Gmina/PFRON
IV. Wyrównywanie szans w zakresie edukacji osób niepełnosprawnych.	1. Dostosowanie szkół działających na terenie powiatu do specyficznych potrzeb uczniów niepełnosprawnych.	•Liczba placówek w których zlikwidowano bariery architektoniczne •Liczba klas/szkół integracyjnych	Gmina/PFRON
	2. Pomoc w dostępie do różnych form edukacji poprzez rozwój systemu dowozu osób niepełnosprawnych do placówek.	• Liczba dzieci korzystających z transportu do placówek edukacyjnych. • Liczba samochodów przystosowanych do przewozu osób z niepełnosprawnością	Gmina/PFRON
	3. Dostosowanie oferty szkół kształcących osoby niepełno-sprawne do potrzeb rynku pracy, z uwzględnieniem preferencji tych osób	• Liczba kierunków zawodowych stworzonych z myślą o osobach z niepełnosprawnością • Liczba osób kształcących się na dedykowanych kierunkach	Placówki kształcenia zawodowego
	4. Pomoc materialna dla osób niepełnosprawnych podnoszących swoje wykształcenie i kwalifikacje	• Liczba osób które otrzymały pomoc finansową • Kwota wydatkowana na zadanie	MOPS/PFRON

12. Realizatorzy i partnerzy programu.

1. Urząd Miejski w Wałbrzychu,
2. Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych,
3. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu,
4. Powiatowy Urząd Pracy w Wałbrzychu,
5. Instytucje i organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych.

13. Źródła finansowania programu.

1. Środki własne gminy,
2. Środki z państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
3. Środki własne organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych,
4. Środki z Unii Europejskiej,
5. Środki z Funduszu Solidarnościowego.

14. Monitoring i ewaluacja realizacji programu.

Wdrożenie w życie zadań wyznaczonych niniejszym programem uzależnione będzie od wielu czynników, zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych.

Niewątpliwie duże znaczenie będzie tu miała aktywność i zaangażowanie podmiotów realizujących oraz umiejętność wykorzystania istniejącego potencjału.

W całym okresie funkcjonowania programu wszystkie wynikające z niego działania poddawane będą nadzorowi i ocenie. Prowadzenie ewaluacji jest konieczne ze względu na możliwość pojawienia się nowych okoliczności i problemów, których nie można było przewidzieć i zaplanować podczas opracowywania programu i które należy wziąć pod uwagę w trakcie jego trwania. Chodzi o to, aby zrealizować planowane przedsięwzięcia i na bieżąco weryfikować założenia, cele i sposoby ich osiągnięcia.

Program ma charakter otwarty zarówno w zakresie merytorycznym, jak i czasowym i w każdym czasie – jeśli zajdzie taka potrzeba - może być uzupełniany i zmieniany.

Monitoring powinien umożliwić odpowiedzi na pytania o skuteczność, efektywność i poziom realizacji programu. Dane do monitoringu pozyskiwane będą od podmiotów odpowiedzialnych za wykonywanie poszczególnych zadań z corocznych sprawozdaniach z realizacji programu.

UZASADNIENIE

Zgodnie z treścią art.35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 r., poz. 44 z późn. zm.) powiat zobowiązany jest do opracowania i realizacji powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej i przestrzegania praw osób niepełnosprawnych. Program wyznacza cele oraz definiuje zadania z zakresu wsparcia osób niepełnosprawnych realizowane przez samorządowe jednostki organizacyjne oraz organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych. Zawarte w nim cele i zadania są odpowiedzią na lokalne potrzeby osób niepełnosprawnych oraz propozycje programowe Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Program powstał w oparciu o diagnozę programów społecznych w Wałbrzychu opracowaną przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu i wpisuje się w Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Przewodniczący Rady Miejskiej Wałbrzycha

Krzysztof Kalinowski